

MUZEJSKI RAD U PUČKOM SVEUČILIŠTU – MEĐUPREDMETNO POVEZIVANJE NA PRIMJERU NACIONALNE POVIJESTI

Natalija Mihelčić Gradišar

Osnovna škola Stopiče
natalie.mihelcic@gmail.com

Sažetak

Ovaj rad prikazuje primjer povezivanja sati povijesti s muzejom, koji se organizirao izvan institucionalnih (muzejskih i školskih) prostora. Kao i do sada, surađivanje pučkog sveučilišta s muzejom bilo je jako uspješno, pogotovo izvan školskih prostorijama, gdje su učenici¹ učili i upoznivali prijestolnicu svoje države, Ljubljanu. U suradnji s Mestnim muzejom Ljubljana rad je s učenicima bio organiziran u samom gradu Ljubljani, djelomično uzduž rijeke Ljubljanice u središtu grada. Muzejski rad činio se odličnim oblikom rada na otvorenom jer je ponudio neposredan susret s okolinom i prostorom gdje su si učenici lakše predstavljali događaje stoljećima unatrag i zamišljali kako je Ljubljana nekada puno značila za tadašnje stanovništvo te kakvu ulogu je odigrala za cijelo mjesto.

Muzejski rad u sklopu dana aktivnosti bio je izveden za učenike 7. razreda pučkog sveučilišta, a istovremeno se rad temeljio na rješavanju radnih listova te promatranju (povijesnih) zgrada, krajolika i života u mjestu.

Ključne riječi: muzej, Ljubljana, muzejski rad, Ljubljana.

Uvod

Ni ovaj put sat povijesti u okviru dana aktivnosti, koji je trajao cijeli dan, nije bio izveden bez suradnje muzeja, ali ovaj put *Mestnog muzeja Ljubljana*, koji najbolje prezentira prošlost prijestolnice tijekom različitih razdoblja. Njegova uloga za dan aktivnosti za učenike 7. razreda pučkog sveučilišta bila je vrlo važna zbog nuđenja ogromne količine muzejskih eksponata i znanja o glavnom gradu te također mogućnosti izvedbe vodenog ogleđa po Ljubljani i uzduž većeg djela Ljubljanice. Treba spomenuti da kompleksnost ovakvog načina rada produbljuje znanje pojedinaca, omogućava prikupljanje novih iskustva i svakako nudi mogućnosti za stjecanje znanja na način koji odgovara pojedincu.

¹Ime učenici odnosi se na polaznike koji su pohađali osnovnu školu za odrasle u pučkom sveučilištu.

Tu mislimo načine koji pružaju brzo pamćenje, razumijevanje i njihovi interpretaciju – ti načinu mogu imati vizualno-slušni aspekt, a također je snalaženje u nekom prostoru vrlo važno.

Posjet muzeju uz vodeni ogled i rad na otvorenom svakako znače zanimljiv i živ način učenja, pogotovo za one koji imaju poteškoće u različitim aspektima učenja. Ovakav rad s učenicima tretira se zahtjevnijim i u pedagoškom smislu na višem nivou jer učenicima omogućava da znanje steknu preko različitih vidika i pružanja kanala učenja, također veliku ulogu ima i sam prostor kao prostor učenja. Danas se uključenost muzeja i drugih kulturno-odgojnih ustanova preferira te promovira do točke da rad s njima postaje nešto samo po sebi prihvaćeno. Moramo reći da potrebno tehničko-organizacijski se pripremiti za izvedbu sata kojemu je svrha pružiti učenicima što bolji način da steknu znanje o određenoj temi.

Priprema na posjet muzeju

Priprema za posjet muzeju temeljila se na tehničkoj, organizacijskoj, vremenskoj pripremi te pripremi sadržaja. Posljednja je bila najlakša jer je učitelj u sklopu svojih sati Povijesti u 8. razredu pučkog sveučilišta odlučio temu o prijestolnici svoje države proširiti i učenike odvesti u sam grad, gdje su direktno došli u dodir s njim i njegovom prošlosti. Zbog toliko nastavnih sati o Ljubljani kod drugih školskih predmeta učitelj se sa sigurnošću odlučio da će Ljubljana, koja teče kroz glavni grad, biti idealna tema dana aktivnosti i povijesti, potrebne za daljnje proučavanje učenika. Naravno, organizacija i izvedba dana aktivnosti zahtijevala je prilično puno vremena, potrebna je bila također suradnja s muzejskim pedagogom u dotičnom muzeju i priprema radnih listova kao konačnog rezultata cijelog dana aktivnosti.

Učenici su nakon dolaska u Ljubljanu najprije posjetili *Mestni muzej Ljubljana*, gdje su razgledali stalni postav o Ljubljani i Ljubljanu u rimskoj eri, tek onda su s muzejskim pedagogom i učiteljima otišli na teren, prema točkama promatranja, koje je izabrao muzejski pedagog. Tijekom aktivnosti su morali rješavati radne listove i pažljivo slijediti tumačenja, objašnjenja i pokazivanja pedagoga.

Nekoliko riječi o Emoni

Nakon temeljite pripreme započelo je putovanje prema glavnom gradu Ljubljani. Ondje su se učenici susreli s muzejskim pedagogom u *Mestnom muzeju Ljubljana*, koji ih je najprije proveo po stalnom postavu o antičkoj Emoni i njezinim počecima, a u okviru toga je bila uključena i Ljubljana, koja je odigrala važnu ulogu u djelovanju Emone. Nakon posjeta izložbi slijedio je obilazak Ljubljane i Ljubljane po pojedinačnim točkama, koje je muzejski pedagog izabrao. Na njima su učenici promatrali okolinu i rijeku te rješavali radni list. Upoznavanje glavnog grada bilo je zanimljivo, svakako treba spomenuti da gradi ima jako bogatu prošlost, stoga se na ovom mjestu iznosi samo nekoliko važnih činjenica iz njezine prošlosti koje su učenici upoznivali tijekom izvedenog dana.

Prošlost nastanka mjesta Emone počinje u 14. godini, u Augustovom dobu, kada je nastala rimska Emona. Njezino ime (Emona) nije iz rimskog izvora. Naime, formalni naziv je Colonia Iulia Emona, koje je dobila po familiji Gaja Julija Cezara i njegovog nećaka Oktavijana, kasnije zvanog Augusta. Mjesto se gradilo tri godine, u vojnom razdoblju kada su Rimljani osvajali zapadni dio Balkana. U emonski prostor su se naselili vojnici nakon odsluženog vojnog roka (veterani, naime, kao nagradu su dobili zemlju koju su mogli obrađivati, a osim njih su tu živjeli i civilisti (kolonisti)) (Županek, 2014, str. 26). Većina kolonista bili su iz Sjeverne Italije i Akvileje. Emona je nastala na području koje je bilo močvarno i prekriveno vodom, ali su je uspjeli osušiti i naseliti. Mjesto je imalo oblik pravokutnika, bedemi oko mjesta dizali su se od 6 do 8 metara, a oko je bio uspostavljen vodeni jarak. U mjesto su vodile uređene ceste, a život se u njoj odvijao prema rimskim običajima. Glavna djelatnost Emonaca bila je trgovina u kojoj se roba prevozila Ljubljanicom. Najradije su se jeli slaninak, puhovi u umaku, različita žita, a vino je bilo osnovno piće (Ibidem, 29-30). Emona je dolaskom kršćanstva promijenila svoju sakralnu strukturu, a njezin utjecaj pao je u 6. stoljeću, kad je započelo novo razdoblje, srednji vijek. Prije tog bila je uništena zbog dolaska Huna i Langobarda. Srednjovjekovna Ljubljana dobila je mnogo novih objekata, mijenjalo se stanovništvo te je doživjela puno promjena na socijalnom, ekonomskom i političkom području. Područje je bilo zauzeto i pripadalo je pod Franke u 9. stoljeću, a u srednjom vijeku između 1112. i 1125. godine spominje se da je Rudolf podario oglejskom patrijarhatu malu zemlju u blizini Ljubljanskog grada. Godine 1144. spominje se ime Luwigana (Mallinus, 1988, str. 37-39). Promjene su se događale i u novom vijeku, primjerice za potresa 1895. godine. Potresom je porušena većina zgrada u mjestu. Ljubljana je bila i središte Ilirskih provincija te dom mnogim slovenskim autorima, kao što su bili Ivan Cankar, France Prešern, Jože Plečnik i drugi. Još i danas ima veliku ulogu u slovenskom prostoru kao glavni grad te je središte skoro svih (političkih, gospodarskih, kulturnih, obrazovnih...) događaja u državi.

Radni list i rezultati

Radni list se sastojao od različitih zadataka koji su od učenika zahtijevali dobro promatranje okoline, muzejskih eksponata, slušanje i tumačenje. Zadaci su obuhvatili najvažnije značajke povijesti grada te su se odnosili na glavne ciljeve teme.

I. točka: Mestni muzej Ljubljana

1. Nalaziš se u muzeju gdje si saznao puno o prošlosti Emone. Zapiši koje godine je mjesto nastalo.
2. Zašto je uz Ljubljanicu nastao i Nauportus?
3. Kakvu ulogu je imala Ljubljana u rimskom dobu? Što kažeš na činjenicu da je rijeka tada bila dio života stanovništva?
4. U muzeju si vidio/vidjela kloaku. Nacrtaj ju te zapiši zašto su je upotrebljavali.

5. Na slici je prikazan način grijanja u rimskom dobu. Kako se sistem zvao, i opiši kako su se Rimljani grijali u ono doba.
6. Emonci su za osobnu higijenu upotrebljavali strigilis. Za što je on služio?

II. točka: Novi trg, pred Mestnim muzejem Ljubljana

1. Nekoliko metara odavde teče Ljubljanica. Zapiši zašto je ovaj dio mjesta turistički vrlo posjećen.
2. U kakve svrhe se sada upotrebljava Ljubljanica?
3. Novi trg je najprije bilo ribarsko naselje, u srednjem vijeku ga je naselilo plemstvo. Nabroj još dvije grupe stanovnika iz onog doba.

III. točka: Stari trg

1. Prešli smo Ljubljanicu preko Šentjakobskog mosta. Napiši po kome je most dobio ime.
2. U neposrednoj blizini mosta uz rijeku održavao se sajam. Zašto?
3. Obrati pozornost na zgrade i zapiši koje važne zgrade se tu nalaze.
4. Donja slika prikazuje Tranču u srednjem vijeku. Čemu je bila namijenjena Tranča?

IV. točka: Mestni trg

1. Nalaziš se u najmlađem predjelu grada u srednjem vijeku. Idi uz Ljubljanicu do Špitalskih vrata. Po čemu su vrata dobila ime?
2. U ovom djelu se nekada nalazila i Špitalska ulica, gdje su bile postavljene kramarske kućice. Što misliš zašto?
3. Prođeš mimo crkve. Šentklav su postavili već u 13. stoljeću, najvjerojatnije ribari i lađari. Što misliš kojem svecu je crkva posvećena?
A) sv. Florjan B) sv. Nikolaj C) sv. Klemen i Fridolino

V. točka: Prešernov trg

1. Nakon razgledavanja Mestnog trga i Ljubljane u ovom predjelu prođeš preko mosta koji se zove Tromostovje. Na sredini trga stoji kip. Koji kip/spomenik stoji na trgu po kojem je trg dobio i ime?
 2. Pročitaj odlomak i onda odgovori.
»1895. godine Ljubljanu je pogodio velik potres, koji je uništio većinu mjesta. Nakon potresa 1896. godine gradonačelnik Ljubljane postao je Ivan Hribar, zaslužan da je mjesto obnovilo te se izgradilo mnogih spomenika. Jedan među njima je i spomenik kojeg vidiš na tom trgu. Kip je izradio Ivan Zajc, postolje pak Maks Fabiani. /.../ Kip osobe gleda prema Wolfovoj ulici u kojoj je živjela njegova velika ljubav, Primičeva Julija.«
(Izvor: Peunik, 2010, 8)
- a) Zašto je njegov pogled na nju jako tužan?
 - b) Tko je bio Ivan Hribar i zašto je zaslužan?

VI. točka: Novi trg

1. Nakon razgledanja vraćaš se prema Novom trgu, prema najvećoj knjižnici u Sloveniji. Pomozi si donjom slikom i napiši koja zgrada je nekada stajala na mjestu knjižnice.

(Izvor: Peunik, 2010,15)

2. Tko je bio njezin vlasnik?
3. Kakvu važnost ima Narodna i univerzitetna knjižnica u slovenskom i stranom prostoru?

Radni list sastojao se od zadataka koji su bili većinom vezani za promatranje okoline, mjesta i rijeke. Od učenika su zadaci zahtijevali da primijete stare i nove promjene na zgradama, slušaju tumačenje muzejskog pedagoga te pitaju što nisu razumjeli ili kažu što su novo otkrili. Put kojim ih je muzejski pedagog vodio bio je organiziran kao vodeni put po glavnim trgovima stare Ljubljane uzduž Ljubljanice, a na pojedinim točkama je bilo dano kratko i osnovno tumačenje povijesnih činjenica i događaja iz različitih razdoblja povijesti grada. Naravno, u samom muzeju su učenici dobili glavne podatke o nastanku mjesta, također su bili upućeni da usput pitaju što ih bude zanimalo te dobro promatraju mjesto i njezine zgrade. Tu su dobili i osnovne informacije o putu, kako će se muzejski rad odvijati te na što moraju obratiti pozornost.

Zadaci i djelatnosti vezane uz njih na terenu i u muzeju, bili su povezani s općim i specifičnim materijalnim, proceduralnim i odnosnim ciljevima nastavnog plana i programa

za predmet. Osim specifičnih i materijalnih ciljeva za pojedine predmete (Geografija, Povijest, Arheologija...), učenici razvijaju i procesne ciljeve, kao što su vještine vremenske i prostorne vizualizacije, pretraživanja, pregleda literature (u tu vještinu su upućeni prije odlaska na dan aktivnosti), vještina prikupljanja podataka, interpretacijskih sposobnosti samostalnog rada i kritička procjena, analiza i sinteza. Odnosni ciljevi odnose se na razvijanje osjećaja za kulturnu baštinu te razvijanje poštovanje prema različitim kulturnim identitetima na području Ljubljane.

Nakon izvedenog uslijedio je upitnik o danu aktivnosti. To je od učenika zahtijevalo da kratko iskažu i svoje mišljenje o danu te navedu koliko su time bili zadovoljni. Pitanja su bila vezana za izvršenje i organizaciju aktivnosti tijekom dana, uključujući i procjenu učenika o preporukama za daljnji rad i poboljšanja. Osim upitnika rezultati su pokazali da su učenici uglavnom usvojili većinu znanja te da im je bio ovakav rad zanimljiv i neodoljiv. Neki od njih su bili jako oduševljeni njime, što ih je motiviralo da ubuduće još više zavole ovakav način učenja i njemu se vesele. Rezultati usvojenog i stečenog znanja su se pokazali pri pismenom i usmenom ocjenjivanju, gdje su učenici pokazali višu stopu znanja te razumijevanja za tematiku o prijestolnici i rijeci. To im je također pomoglo u razumijevanju kasnije prošlosti mjesta i njegove uloge.

Zaključak

Refleksija od strane učenika bila je pozitivna. Povratne informacije pokazale su da kombinacija dviju ili više različitih područja dovodi do fleksibilnog i visokokvalitetnog načina učenja, nastave i metoda rada. Muzejski rad i upoznavanje s njim značilo je puno učenicima jer su shvatili svrhu muzeja i njihovog rada te razumjeli zašto je važno da imamo muzeje i muzejske zbirke. Svakako treba napomenuti da rezultati potvrđuju da je izvanškolska nastava sigurno dobar primjer kvalitetnog i dugotrajnog usvojenog znanja, a pogotovo znači novo iskustvo za učenike, posebno za one koji još nisu imali mogućnosti nešto takvo iskusiti.

Literatura

- Mallinus, D. (1988): *La Yougoslavie*. Brussels: Éd. Artis-Historia.
- Peunik, P. (2010): *Odkrivamo in raziskujemo prestolnico Slovenije*. Spraševalec. Ljubljana: Mestni muzej Ljubljana.
- Županek, B. (2014). 2000 let Emone, mesta v imperiju. V *Revija Gea*, Ljubljana: Mladinska knjiga Založba d.d.

MUSEUM WORK AT A PUBLIC UNIVERSITY – CROSSCURRICULAR INTEGRATION ON THE EXAMPLE OF NATIONAL HISTORY

Natalija Mihelčić Gradišar

Primary school Stopiče
natalie.mihelcic@gmail.com

Summary

This time the example of cross-curricular integration between school and museum is highlighted, which took place outside institutional (museum and school) environment. Like nowadays the people's university cooperation with was successful, specially outside the institutional environment where pupils were learning and getting to know the capital, Ljubljana. With museum cooperation of City museum of Ljubljana the museum work took place in Ljubljana and near river Ljubljanica. Museum work seemed to be a very great way of working outside and offered an indirect contact with the environment and surroundings where pupils could easy imagine events centuries ago and thought what Ljubljanica meant for city's population and what role it played in that time.

Museum work carried out in the context of all day activity was implemented for 7th class pupils at people's university, at the same time it was based on solving the worklists with tasks, observing the surroundings and landscape, (historical) buildings and bustle in the city.

Key words: *museum, Ljubljana, museum work, Ljubljanica.*

